

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 52 din., pol leta 16 din., četrlet 8 din. Izven Jugoslavije 56 din. Naročnina se pošlje na upravišče "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta 5. List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 150 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravišče sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglaševanje primeren popust. Neopisne reklamacije so poštnine proste. Češkovni račun poštnega urada Ljubljana št. 13.605. Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

1. številka.

MARIBOR, dne 8. januarja 1924

58. letnik.

združitvi naprednih sil.

Nekaj starejših spominov.

Kakor znano, je takoj po preobratu zveržil znano zlo Slovenije — dr. Zerjav Samostojno stranko. Bil je vesel, ko je odščipnila Samostojna pri volitvah v ustavotvorno skupščino naši stranki nekaj mandatorov, se pognala v naročje srbijanskemu centralizmu in šla skupaj z radikali ter demokrati v ono, za celo državo nesrečno vladno večino, ki nam je rodila šibo božjo cele Jugoslavije — centralistično ustavo. Kot plačilo za pomoč k izdajstvu slovenske avtonomije so pobasali samostojni generali v žepe nekaj stotisočakov iz državne blagajne, a ljudstvo v Sloveniji jih je nagradilo pri zadnjih volitvah s popolnim porazom, iz katerega se je otekel kot edini zastopnik slovensko samostojnih izdajic — g. Pucelj.

Preostanek samostojnih po volitvah.

Po volitvah je g. Pucelj sameval po Beogradu in kot politični samotar ni našel precej časa nobenega prebivališča. Po dolgem moledovanju so ga vendarle končno sprejeli pod srbijansko okrilje zemljoradniki, ki so ga že bili za dobo delovanja ustavotvorne skupščine izbacili iz kluba baš radi pohlepnosti samostojnih generalov po vladnih koristih.

Gospod Pucelj je torej po imenu zopet postal slovenski zemljoradnik, a v srcu in na tihem pa je vedno star zaveznik, prijatelj in podpornik sedanje samoradikalne — Pašičeve vlade. Gospod Pucelj je na videz z zemljoradniki vred v opoziciji, a se nikdar ni upal doslej v zbornici nastopiti proti ukrepom Pašičeve vlade. Možno je dobro zaveda, ako bi se postavil odločno proti Pašiču ter radikalom, bi znali ti njegovi nekdanji vladni ministrski sotovariši marsikaj izdati in razkriti (n. pr. Puceljevo umazano kupčijo z nemško živino, jugoslovanskimi prašiči itd.) in radi tega strahu ni nikdar v zbornici kot navidezni opozicionalec črnil proti davkom, kuluku in še tedaj, ko so naši poslanci tako neustrašeno nastopili za po zadnji povodnji poškodovane, ga ni bilo v zbornici. Kadarkoli pride na dnevni red v skupščini kaka točka, ki je naperjena proti Pašičevi vladi, se zna gospod Pucelj vedno pravočasno odstraniti iz zbornice, ne glasuje ne za in ne proti, da si na ta način vedno ohrani naklonjenost očeta — Pašiča.

V "Kmet. listu" in doma na shodih pa je g. Pucelj

vedno strog opozicionalec, ki piše in govori proti krivičnim davkom, kuluku itd.

Združitev vseh naprednih sil proti SLS.

Ze pred zadnjimi volitvami je predvideval vodja slovenskih demokratov dr. Kukovec, da bodo naprednjaki: mlado in staroliberalci, samostojni in narodni socijalisti porazno tepeni, ako bodo šli ločeni v volilni boj. Ze torej pred volitvami je začel izpuščati iz preluknjane demokratske barke obupne klice in pozive na združitev naprednih sil v boj proti SLS. Njegova neposlušna in napredna deca ga ni poslušala, sledil je volilni poraz za vse napredne stranke. Volilni izid in brezuspešni dr. Kukovec klic po združitvi vseh naprednjakov je voditelja slovenskih demokratov tako užalil, da se je umaknil iz javno političnega delovanja in prepusil celotno vodstvo slovenskih mladoliberalcev krog "Jutra" in "Tabora" dr. Zerjavu.

Kot poprej dr. Kukovec tudi dr. Zerjav ni odmaknil od ust demokratsko jerihonsko trombo o nujnosti združitve naprednih sil proti SLS. "Jutro" je že večkrat pisalo, kako postaja ta združitev naprednih sil kri in meso in vse, kar se računa ter prišteva k naprednjaštvu, že sledi dr. Zerjavu in za SLS pride dan usode. Demokratsko časopisje je skoro dnevno vedelo poročati, kako se družijo te napredne sile in bodo loppili skupno po ubogih klerikalcih. Gospod dr. Zerjav se je že videl v duhu kot generala teh bojaželjnih naprednih sil, da se vrže z njimi vred na SLS, a ravno za božične praznike in Novo leto je dobil ravno od naprednjakov tako zausnko, da bridko toži o njenih posledicah po "Jutru", "Taboru" in "Slov. Narodu".

Narodna radikalna stranka in združitev naprednih sil. Nekaj mescev pred zadnjimi volitvami se je začela snovati po Sloveniji srbiska radikalna stranka, ki se imenuje s polnim naslovom: "Narodno radikalna stranka". Pod svoje skoz in skoz centralistično okrilje je spravila nekaj uradništva in raznih političnih izgublencev, ki so za denar in dobro plačilo na razpolago vsaki stranki.

Peščica slovenskih radikalov je izdajala v Ljubljani svoj dnevnik, ki se je imenoval "Jutranje Novosti". Ta list so plačevali srbiski radikali in to gotovo z državnim denarjem. A vkljub temu, da je bilo to glasilo podpirano od vlade, se ni moglo ukoreniniti med Slovenci in preneha z Novim letom.

Slovenski radikali so poslušali dr. Zerjavov glas po združitvi naprednih sil in so oni sedaj združili pre-

ostanke naprednih sil in to ne, kakor Zerjav sam priznava po "Jutru" za boj proti SLS, ampak za politično borbo proti peščici slovenskih mladoliberalcev.

Z Novim letom začne izhajati v Ljubljani mesto umrlih samoradikalnih "Jutranjih Novosti" nov dnevnik pod krstnim imenom "Narodni dnevnik".

Krog tega glasila so se združili: slovenski radikali, staroliberalci pod vodstvom ljubljanskega advokata dr. Ravniharja, narodni socijalisti pod vodstvom Deržiča ter Rogliča in samostojni. Prva številka "Narodnega dnevnika" je namreč prinesla proglas na javnost in na tem proglasu — za samostojne previdno ni podpisan samostojni, zemljoradniški in radikalni Pucelj, ampak Ivan Urek iz Globokega pri Brežicah.

Ali z drugimi besedami: staroliberalci, narodni socijalisti in samostojni so postali radikali. In zakaj radikali in ne demokratje? So pač sedaj pri vladnih koristih samo radikali in ne demokratje in če hrepene kedo po dobrotah vladnih jasel, iz katerih je že zobal na debelo kot na primer gospod Pucelj, potem se pač mora prekrstiti v radikala.

Dr. Kukovec — Zerjavova jerihonska tromba po združitvi naprednih sil v boj zoper SLS je spojila ta napredne preostanke a ne v demokratskem, ampak radikalnem taboru.

Naši napredni lažizobrazenci so že pač od nekdaj taki, da jih lahko kupi vsakdo, kdor jim ponudi več za žep.

Najbolj ostudno vlogo pa vidimo igrati pri ravno-kar omenjeni združitvi naprednih sil samostojne. Ob rojstvu pri dr. Zerjavovem očetovstvu so bili samostojni, po volitvah v konstituanto so bili nekaj časa zemljoradniki, nato zopet samostojni Pašičevi hlapci, po zadnjih volitvah samostojno politični begunci, nekaj časa zopet zemljoradniki in sedaj po Novem letu pa bodo Pašičevi radikali. Samostojni so torej postali kulukarji Pašiča in to sedaj po Novem letu, ko nas je ravno Pašičeva vlada privla k tlom z novimi davki, kulukom itd.

Kdor je prodal enkrat Srbom slovensko samostojnost, bo politično trgovač s slovenskimi koristmi in usodo tako dolgo, dokler bo Pašič imel na razpolago dovolj državnega denarja, da ga razmetava med svoje kupljene mešetarje.

Tako je torej z združitvijo naprednih sil, med katere se prišteva tudi preostanek samostojnih. Hvala Bogu, da množice slovenskega ljudstva niso v razdrapanih

Živ pokopan.

Po angleškem izvirniku A. Bennetta napisal Paulus.

10. nadaljevanje.

«Kaj je?» je vprašal mirno in samozavestno, kakor se spodobi za moža postave, in odriaval radovedne množice.

«Pijan je! Pravi, da se piše za Aleša Blaža. Na kor je prišel, kričal je in motil cerkveno opravilo!»

«O —! Ali ima vstopnico?»

«Seveda je nima!»

«He, mož, le kar lepo mirno se spravite odtod! Prijel ga je za roko.

«Pustite me!» je pravil Aleš Blaž in ustavljal.

«No —! Ali bodete ali ne! Le kar lepo mirno —!»

Drug policaj je prišel od nekod. Starejši je bil.

«Kaj je?» je vprašal dostojanstveno.

«Pijan je! Nemir je delal v cerkvi. Sedaj se pa ustavlja.»

«Le lepo mirni bodite!» je rekel starejši policaj nekoliko sočutno.

«Nisem pijan!» je ugovarjal Aleš. Ni še nikoli imel opravka s čuvarji javnega miru in ni vedel, da se jim ne sme ugovarjati.

«Le kar mirni bodite!» je ponavljal starejši policaj, topot brez sočutja.

«Da!»

Mirno je šel z njima. Spoznanje pride človeku včasih naglo kakor blisk.

Množice so se razmaknile, ozka ulica se je odprla med njimi, spoštljiv molk je vladal vpricho vsemogočne roke pravice.

Aleš se je hipoma ustavil.

«Kje je moj klobuk —? Klobuka nimam!»

«Seveda, —! Klobuk bomo šli še iskati! Le kar naprej, pa mir, sicer —!»

Obotavlja se je stopal med obema policajema. Roke je nenehno tiščal v žepe.

Kar mu zadenejo prsti na nekaj trdega. Na dan pride — vstopnica.

«Tule je moja vstopnica —! Mislil sem, da sem jo izgubil! — Nisem pijan! Vsa stvar je odurna pomota! Pustite me pri miru!»

Sprevod se je ustavil. Ljudje so pritisnili bližje. «Napačnega so prijeli —!» «Slaba bo predla možem postave —!» «Škandal —!»

Starejši policaj je nervozno pograbil vstopnico.

«Hinko Brglez — je bral začuden.

«Prej pa je vsakemu pravil, da mu je ime Aleš Blaž!» je mrmral mlajši policaj.

«Tega nisem storil!» je krepko povedal Aleš Blaž.

Starejši policaj je osorno ošinil mlajšega s karajočim pogledom, si natančno ogledal ujetnika in končno dejal tovarišu:

«Ni videti, da bi bil pijan!» — Obrnil se je k Alešu: «Veste kaj, gospod Brglez! Ali veste, kaj bi jaz storil sedajle, če bi bil na vašem mestu? Šel bi in bi si koj kupil nov klobuk! Pa brž bi šel!»

Aleš Blaž je klel, kakor še nikdar ne v vseh petdesetih letih svojega življenja. Klel je po domače, klel po francosko, klel po špansko, klel vso pot do doma, še novega klobuka si ni utegnil kupiti.

«Iz cerkve so me vrgli, s policijo so me iztirali — z mojega lastnega pogreba! Ni bilo dovolj, da so me zane-marjali, dokler sem živel med njimi, ni dovolj, da sem zavoljo teh ljudi prišel v neznosen polajaj, — še to so mi storili! Radoveden sem, kaj bodo prihodnjič počeli z menoj —»

Njegov kelih trpljenja je bil poln do roba. Prekipeval je. Vihar je divjal v njegovi duši, lomil stebre, ki so podpirali njegovo slabotno in nezanesljivo voljo, ruval temelje njegovega mišljenja in hotenja —.

V njegovi duši se je podiralo, rušilo —.

Zavil je krog ogle in stopil proti «Trem zvezdam».

«Nisem za življenje! Ne znam živeti. Še nocoj pobereš svoja kopita ter se odpeljem —. V svet pojdem in tam bom izginil —. Niti trenutka več nočem živeti med temi ljudmi.»

Obstal je pri hišnih vratih in hotel prijeti za kljuko.

Pa vrata so se odprla in pred razdraženim Alešem je stala mati Barba v vsej svoji debelosti in obilnosti.

«Oooo —! Dober večer, gospod Brglez! Iskala sem vas že in čakala! Rekli so mi, da ste menda na pogrebu. Dolgo vas ni bilo —! Pa hvala Bogu —! Ze sve mislili z Lenko, da ste nama ušli —!»

V.

«Nalij si še kave, Hinko! In vzemi si strdi na kruh in masla!»

Z nežno vsiljivostjo je ponujala Lenka svojemu možu darove bogato obložene mize. Pri zajutruku sta sedela. Ob osmih je sicer že bilo, pa Aleš je rad polenaril in pušcal ženici časa dovolj, da je pripravila zajutrak.

Pogledal je po snežnobelih kangljicah in čašah, po krožnikih in po srebrnem namiznem orodju, oko mu je obviselo na vitki vazi, iz katere je kimala sveže utrpana roža, zadovoljno si je pogladil brado in povihal brko ter dejal:

«Hvala lepa, Lenka! Bo dovolj!»

Odložil je brisaljško, se prekrizal in vstal.

«Sedaj pa pojdem malo pogledati po gospodarstvu.»

«Le pojdi, Hinko! Pa tudi na vrt malo poglej!»

Lenka je poznala svojega moža in dobro vedela, da tisto «pogledovanje po gospodarstvu» ni bilo druga ko sprehod čez dvorišče, ki se je redno vsako jutro končal na vrtu. Tam je njen gospod in zapovednik prebil svoj čas do obeda, hodil med gredami, in pod drevjem, dadi, bral in sanjaril.

«Bom!»

Poljubil je ženko na čelo, povedal, da bi za obed rad to in ono, poiskal palico in tobačnico ter udobno odkerakal.

in trhljih vrstah laži-naprednih sil, ampak v taboru avtonomistične SLS, ki ni in ne bo nikoli sukala svojega plašča po centralističnem srbijansko-političnem vetru. Radikalna združitev slovenskih naprednjakov pa bo še v boju zoper »naprednjaštvo«, ki prodaja in trguje s srbijanskimi cenko samostojnost!

Ali poslali nemške po- leograd, da pomagajo om in Pašiču?

ga se dogaja že od spomladi v Beogradu, ki pomagajo Srbu-radikalu Pašiču vencem in Hrvatom. Nasledke tega nemnja v naši slovanski državi čutijo po-je, delavci, obrtniki, železničarji, nižji uradni uslužbenci, invalidi in vsi mali in srednji stanovi. Kadar hočejo Pašičevi Velešrbi naložiti narodu nove davke, pokličejo na pomoč Nemce in Turke. Ko hočejo naložiti kuluk, zopet morajo nemški in turški poslanci dvigati za Pašiča roke. Nemški poslanci pomagajo velešrbski vladi zvišati takse. Ko je šlo za to, da se ponesrečenim po povodnji v Sloveniji pomaga, so Nemci zopet glasovali z vlado proti pomoči, dasiravno je tudi mnogo nemških volilcev v Celju, v Savinjski dolini, v konjiškem okraju in v Posavju trpelo škodo po povodnji. Iz vsega tega je jasno razvidno, da so se nemški poslanci Schauer, Kraft, Neuner in vsi njihovi tovariši prodali Velešrbi Pašiču. Nemci bi to radi tajili. Ali v državnem zboru se vse na drobno zapiše (steno-grafira). Tako je tudi zapisano v stenografskih zapis-nikih narodne skupščine v Beogradu za leto 1913, št. 53 XLV redni sešestanek dne 29. septembra 1923, od strani 1463 do 1495, da so Schauer in njegovi tovariši vsi gla-sovali za dvanajstine, za 500 odstot. povišanje zemljiš-kega davka, za 30 odstot. zvišanje dohodninskega in hišnega ter obrtnega davka. S tem glasovanjem za vlado so Nemci tudi pripomogli do kuluka.

Nemški poslanci bi tudi radi pričeli nove boje med Nemci in Slovenci. Staro protinivništvo proti nam ne do-pušča, da bi Nemci in Slovenci živeli v miru. Celo vlado bi radi nahujskali proti Slovencem. Schauer je na zho-rovanjih odkrito hujskal proti avtonomiji Slovenije. Na ta način so se nemški poslanci postavili na stališče, da odobravajo sedanjo vladino gospodarstvo in krivice, ki se godijo našim ljudem.

Nemški poslanci od Schauerja do Krafta nosijo s Pašičevimi radikali in Turki iz Makedonije vso odgo-vornost za sedanjo krivično vladanje v Beogradu.

Vprašamo vse one volilce na Slov. Štajerskem, ki so 18. marca vrgli krogeljico v 6 (šesto) škrinjico: Ali ste Schauerja v to svrhu poslali v Beograd, da pomaga Srbom in Pašiču proti celemu ljudstvu v Sloveniji?

Mariborski okrajni zastop.

Po preobratu je sedanji sosvet okrajnega zastopa prevzel ceste in drugo gospodarstvo v silno žalostnem položaju. Sedanji sosvet, kateremu načeluje dr. Josip Leskovar, je od leta 1919 do danes storil vse, da se vsaj

Pred vrati je obstal.

Poletno solnce je ležalo že visoko po nebu in oblivalo z blestečo se svetlobo zeleno trato pred hišo, vrt in rdeče strehe gospodarskih poslopij, nad travniki in njivami spodaj v dolini je valovel gorski zrak in gričevje onstran doline je odevala sinja meglica.

«Vroč bo danes!» je zasodil, si napravljaj cigareto in premišljeval, kod naj krene.

Zadovoljnost in mir sta odsevala iz njegovega pol-nega, rdčkastega lica. Sveže in brezskrbne so bile nje-gove kretnje. Za deset let se je pomladil, — četudi se je njegov rejeni trebušček bolj in bolj zaokroževal in že zdavnaj popolnoma onemogočil pogled na konice nje-govih čevljev.

Če so nebesa mir in sreča, če se človeku v nebesih izpolnjuje vse želje, če nima tam nobenih skrbi več, — potem je bil Aleš Blaž v nebesih.

Oženil se je namreč.

Kako je to prišlo, vprašate začuden? — Čisto eno-stavno in po vseh zakonih človeške duše.

Kakor neurje izčisti soparno, neznosno ozračje, tako je prizor ob Hinkotovem pogrebu izčistil Alešovo du-šo. Ze dolgo je ležalo na njegovi duši, — nekaj težkega, soparnega, nevzdržnega, sam ni vedel kaj. Vkljub svoji bistroumnosti ni opazil, da brede vedno globlje v nezno-sen položaj, da se od dne do dne bolj odtušuje ljudem in da je vsemu temu kriv edini pa usodni pogrešek nje-govega življenja — izogibal se je družbe, bežal je pred ljudmi, mesto da bi bil šel naravnost med nje.

Dogodek v cerkvi pa je razoral in razbrzdal globo-đine njegove duše in spravil na dan in v njegovo zavest koprnjenje, ki je dolgo let ležalo tam pritaženo in zata-jeno, koprnjenje po nekom, ki bi se nanj oprl v svoji sla-bosti in zapuščenosti, ki bi ga branil pred krutimi udar-ci usode, ki bi se zanj briga! —

(Dalje prihodnjič).

ceste zboljšajo. Okrajni odbor ni skrbel samo za okraj-ne ceste, ampak je dajal vsa leta tudi znatne podpore za občinske ceste.

Iz seje sosveta, ki se je vršila dne 27. decembra, po-ročamo naslednje važnejše zadeve. Razun dr. Rošine so se seje udeležili vsi člani. Celo naša korenina Galunder od Sv. Križa ni manjkala. Iz proračuna za leto 1924 je zanimivo, da se bo v leto 1924 uporabilo za posipanje okrajnih cest nad 9000 kub. met. prodca. Samo za cesto Lajtersber—St. Lenart (do Šikerja) se nasiplje 1800 kub. metrov prodca, na vurberško 1100 m, ptujsko 400, ja-reninsko 300, framsko 350, jakobško 300, ruško 830, lovrensko 800 itd. Storili so se važni sklepi glede naj-bolj uporabljenih cest: lenarske, lovrenške, vurberške, jodlberške, jakobške itd.

Za nameravano novo cesto St. Peter—Duplek ima okrajni zastop že iz lastnih sredstev zbranih 75.000 D. Ko se bo država izjavila pripravljeno, prispevati pri-merno svoto, se bo začelo tudi z zgradbo te potrebne cestne zveze.

Nadalje se je na predlog dr. Leskovarja in Jakoba Florjančiča ugodilo prošnjam občin Sv. Miklavž, Ro-goza, Hoče in Pivola glede na občinsko cesto, ki se pri Smiklavžu odcepi od ptujске in vodi mimo železniške postaje Hoče na Pohorje. V to svrhu se je djalo v pro-račun primerno svoto. Ravnotako se je na predlog Jos. Gselmana in Fr. Zebota ugodilo prošnji občin v kamniški okolici in se je občinsko cesto, ki vodi od Urbanove ulice proti Kamnici sprejelo med okrajne. V obeh slu-čajih bodo prizadete občine in okrajni zastop vse po-trebno ukrenili, da se obe cesti čimprej preuredijo v okrajne.

Dr. Leskovar poroča, da je nova cesta Malna—Vel-ka dograjena. Okrajni odbor je iz tekočih sredstev do-plačal celo dolg za to cesto. V novem letu bo moral okr. zastop žrtvovati precejšnjo svoto za odkup sveta za novo državno cesto iz St. Ilja do Marije Snežne. Z zgrad-bo te državne ceste se te dni prične.

Izza časa, ko so v okrajnem zastopu gospodarili sa-mi Nemci in nemškutarji, ima okrajni zastop dolga v iznosu približno 1 milijon kron. Ta dolg so Nemci na-jeli za avstrijsko vojno posojilo. Ker zahteva maribor-ska Mestna hranilnica kar 16 odstot. obresti, se je na predlog Viktorja Glaserja sklenilo zvišati okrajne do-klade v letu 1924 za 10 odstot. da se bo moglo v bodočem letu odplačati približno 500.000 K. Okrajne doklade znašajo za leto 1924 120 odstot., kar je v primeri z do-kladami v drugih okrajih, malo.

V tej seji se je sklenilo znatne podpore za občinske ceste. Na primer občina Sv. Jurij dobi 2500 D, Gradiška 800 D, Kamnica 2000 D, Pobrežje 2500 D itd. Odobrili so se novi tarifi za brodoval na Sladkem vrhu, v Trčovi, Dupleku, a zavrnilo se je tozadevne prošnje za Pecov brod pri Selnici in Oroslov na Dravi, ker sta bila pred-loga previsoka. Brodarski zadrugi v Dupleku pristopi okrajni zastop kot član z 50 deleži a 500 K.

Požarni brambi v Račah se za nabavo motorne briz-galne prispeva 5000 D, za obrtno nadaljevalno šolo v Mariboru 5000 D, Dijaški kuhinji in večerji vsaki po 5000 D. Za provizoričnega uradnika se sprejme gospod Nežmah. Nastavljenec okrajnega zastopa se za Novo leto izplača 13. mesečna plača. Na predlog Fr. Zebota se tudi vsem okrajnim cestarjem izplača enaka na-grada. Za napredek živinoreje in drugih panog narod-nega gospodarstva prispeva okrajni zastop znatne sve-te.

Iz tega poročila je razvidno, da je tako mala avto-nomna korporacija, kakor je okrajni zastop, storila za napredek naših krajev izvanredno mnogo. Iz tega sledi: Borimo se naprej za avtonomijo Slovenije, da centrali-stičnemu Beogradu naš davčni denar vzamemo in z njim sami gospodarimo.

MEŠANICE TRAV IN DETELJ ZA ZAČASNE TRAVNIKE ZA STIRI- ALI VEČLETNO RABO.

1. Za dobro ilovnato zemljo:	2. Za lahko peščeno zemljo:
5 kg domače detelje	5 kg domače detelje
5 kg nokote	3 kg nokote
12 kg pasje trave	2 kg bele detelje
10 kg francoske pahovke	10 kg pasje trave
4 kg zlatega ovs	12 kg francoske pahovke
6 kg mačjega repa	4 kg zlatega ovs
4 kg laške ljujke	5 kg angleške ljujke
4 kg angleške ljujke	5 kg laške ljujke
50 kg mešanice	4 kg mačjega repa
	50 kg mešanice
3. Z težko, glinasto zemljo:	4. Za mokrat tla:
4 kg domače detelje	5 kg nokote (močvirne)
3 kg nokote	5 kg švedske detelje
3 kg švedske detelje	12 kg pasje trave
12 kg pasje trave	6 kg francoske pahovke
10 francoske pahovke	6 kg medene trave
6 kg mačjega repa	4 kg lisičjega repa
6 kg travniške bilnice	4 kg šopulje
3 kg laške ljujke	4 kg mačjega repa
3 kg angleške ljujke	4 kg travniške bilnice
50 kg mešanice	50 kg mešanice

Mesto druge detelje primešamo za prevlažna tla lucerno, za kamenita tla pa esparzeto, na vlažnem več švedske detelje, v suhih legah pa lahko damo hmeljno lucerno. Na mokrih tleh se sponese mesto navadne nokote, močvirna nokota. Navedeni primeri naj služijo kot splošna navodila, ki se z ozirom na zemljo, pod-

nebje in lego lahko spremenijo. Začasne travnike pre-orjemo, kakor hitro se košnje poslabšajo. Predno jih na novo obsejemo s travami, jih pustimo zopet po šest let za njive in jih med tem časom obsejemo večkrat z do-mačo deteljo. Sploh je naprava začasnih travnikov naj-racionalnejši način obdelovanja travnikov.

Stalne travnike napravljamo najboljše tam, kjer zemljišča preplavlja voda. Nadalje v strmih legah, kjer se zemlja le s težavo obdeluje in kjer dežnica dela škodo z odplavo zemlje. Njive se preosnovijo v travnike, kjer je mogoče napeljati vodo. V travnike spremenimo tudi vse mokre in močvirne lege, kakor tudi lege na vi-sokih planotah, kjer se poljedelstvo slabo izplača, zem-lja pa je vsled vlažnega podnebja ugodna za pridelo-vanje krme. Končno preuredimo v travnike vsa oddal-jena polja, ki jih radi prevelike oddaljenosti težko ob-delujemo in lege z zelo težko ilovnato zemljo, ki bi sicer dajala le malo dohodkov.

Stalni travniki morajo biti obsejani z mešanico večletnih trav in detelj ter imeti gosto in trajno rušo. Trave znašajo največ 80 odstotkov, detelje pa 20 od-stotkov. Od trav sejemo visoke in nizke, zgodnje in poz-ne. Med visokimi je najboljša pasja trava, francoska pahovka, travniška lavolka in lisičji rep, med nizkimi pa angleška in laška ljujka. Samorastle detelje so bolj-še od vsejanih, osobito dobra je domača detelja, lucer-na in nokota. Za napravo stalnih travnikov je zemljo dobro pripraviti. Ne štedimo s semenom, ampak ku-pimo rajši več in boljša semena, kajti večji stroški pri nakupu se povrnejo pozneje z večjimi dohodki. Na en hektar je treba približno 60 kg mešanice.

Mešanica za stalne travnike.

1. Dobra ilovnata zemlja:	2. Za lahka peščena tla:
4 kg domače detelje	2 kg domače detelje
4 kg nokote	2 kg nokote
12 kg pasje trave	2 kg hmeljne lucerne
12 kg francoske pahovke	2 kg bele detelje
5 kg travniške latovke	10 kg pasje trave
5 kg zlatega ovs	10 kg francoske pahovke
5 kg angleške ljujke	5 kg travniške latovke
5 kg laške ljujke	5 kg travniške bilnice
5 kg travniške bilnice	5 kg mačjega repa
3 kg pasjega repa	5 kg angleške ljujke
60 kg semena	5 kg laške ljujke
	5 kg zlatega ovs
	58 kg semena
3. Za težka glinasta tla:	4. Za mokra tla:
3 kg domače detelje	5 kg močvirne nokote
3 kg nokote	5 kg švedske detelje
3 kg švedske detelje	10 kg pasje trave
10 kg pasje trave	5 kg francoske pahovke
10 kg francoske pahovke	10 kg medene trave
10 kg travniške bilnice	5 kg lisičjega repa
5 kg laške ljujke	2 kg šopulje
5 kg angleške ljujke	4 kg navadne latovke
5 kg mačjega repa	6 kg mačjega repa
5 kg pasjega repa	4 kg travniške bilnice
2 kg zlatega ovs	4 kg trstikaste bilnice
61 kg semena	60 kg semena

Največja napaka, ki se čestokrat dogaja je, ako pustimo njive, da se same zaledinijo in jih s tem tako-rekoč prepustimo svoji usodi. Na takšnih njivah se zaredi mnogo plevela in dobre trave postanejo redke. Takšno ravnanje je nazadnjaško in škodljivo trav-ništvu in živinoreji. Njive je obsejati vselej s primerni-mi mešanicami detelj in trav. V nekaterih krajih se-jejo seneni drob, kar je tudi napačno. V senenem dro-bu se nahaja polno različnega plevela, katerega s se-janjem razmnožimo. Najbolje storimo, ako seneni drob uporabimo za kompost, s katerim gnojimo pri sajenju v vinogradu ali sadnega drevja. Prav tako se ne smejo uporabljati stara deteljišča za travnike, ne da bi jih po-prej preorali in na novo obsejali s travnim semenom. Na takšnih starih deteljiščih zori ves škodljivi in nad-ležni plevel, ki ga je mogoče zatreti le tedaj, ako detel-jišče preorjemo in po okopavinah zasejemo s travnim semenom.

Opešane travnike pripravimo z dobrim gnojen-jem in skrbnim obdelovanjem zopet do večje rodovit-nosti. Priporoča se, da na takih travnikih po brananju nasejemo travnega in deteljnega semena na oslabilih mestih. Po sejanju travnik zopet prebranamo. To delo se vrši v zgodnji pomladi. Najboljše pa je upešane trav-nike preorati, da se zatire različni plevel in pognojena zemlja zaseje z dobro travno mešanico.

S pametnim obdelovanjem travnikov je mogoče zboljšati živinorejo, ki je glavni in najsigurnejši vir vseh dohodkov, osobito pri naših srednjih posestnikih. S tem homo utrdili ponekod že zelo zrahljane vezi na-ših kmetijskih gospodarstev in tako prispevali znaten del k procvitu splošnega kmetijstva.

Ivan Štampar, ekonom graščina Ormož.

